

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİ VE İLİŞKİLİ BAZI DEĞİŞKENLERAyla HENDEKÇİ¹**ÖZET**

Amaç: Bu araştırmada amaç, hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve ilişkili olduğu düşünölen bazı değişkenleri belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki araştırmanın evrenini, Türkiye’de bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakóltesi Hemşirelik Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (n=260). Herhangi bir örneklem yöntemine gidilmemiş olup araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmanın yapıldığı tarihlerde ulaşılabilen 255 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır (%98). Araştırma verileri, Tanıtıcı Bilgi Formu ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) ile toplanmıştır. Veriler SPSS 24.00 programı ile analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 21.43 ± 1.69 ve %79.2’si kız öğrencilerdir. Öğrencilerin %88.2’si hasta bakımında iletişimin önemli olduğunu ifade etmiştir. İletişim becerileri değerlendirme ölçeği (İBDÖ) toplam puanı kız öğrencilerde ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerde daha yüksektir. Ayrıca öğrencilerin hemşireliği seçme nedenleri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür ($p < 0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin yüksek olduğu ve cinsiyet, sınıf ve mesleği seçme nedenlerinin iletişim becerilerini etkilediği bulunmuştur. Öneri olarak, öğrencilerin iletişimini artıracak doğru tekniklerin yer aldığı ders içeriklerinin hemşirelik eğitimin ilk yıllarından itibaren verilmesi ve meslek seçiminde bilinçlendirmeyi artırıcı faaliyetlerin desteklenerek meslek seçimi ve iletişim arasındaki ilişkiyi ortaya koyacak çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; hemşirelik öğrencileri; iletişim; iletişim becerileri

Communication Skills of Nursing Students and Some Related Variables**ABSTRACT**

Aim: The aim of this study was to determine the communication skills of nursing students and some variables that are thought to be related.

Method: The population of the species descriptive study, Faculty of Health Sciences Nursing Department of a university in Turkey constituted 1 and 4th grade students (n = 260). No sampling method was used and the study was completed with 255 students (98%) who agreed to participate and could be reached at the time of the study. The research data were collected by using the Introductory Information Form and the The Communication Skills Scale (TCSS). The data were analyzed with SPSS 24.00 program and the significance level was accepted as $p < 0.05$.

Results: The mean age of the students in the study was 21.43 ± 1.69 and 79.2% were female students. 88.2% of students stated that communication was important in patient care. TCSS total score was higher in girls and 4th class students. Furthermore, there was a significant relationship between the reasons for choosing nursing and communication skills of the students ($p < 0.05$).

Conclusion: Communication skills of nursing students were found to be high. There was a relationship between students' reasons for choosing gender, class and profession and scale score. As a suggestion, it is necessary to carry out studies that will reveal the relationship between profession selection and communication by supporting the course contents to be given from the first years of nursing education, which include the right techniques to increase students' communication, and activities to raise awareness in the choice of profession.

Keywords: Communication; communication skills; nursing; nursing students

¹Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakóltesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Giresun/Türkiye,

Sorumlu Yazar: Ayla HENDEKÇİ, e-posta: ayla.hendekci@giresun.edu.tr.

Yazar notu: Bu araştırma, 24-26 Ekim 2019 tarihlerinde gerçekteştirilen Erzurum Palandöken Uluslararası Hemşirelik Eğitimi Kongre’sinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

İnsanların bir arada yaşayabilmesi için aralarında anlamlı bir bağ kurmaları gereklidir. Bu bağ iletişim yoluyla kurulur (Eriğüç ve ark., 2013). İletişim, mesajı veren ve alan kişiler arasında davranış değişikliği oluşturabilecek bilgi, tutum ve becerilerin karşılıklı olarak paylaşılması sürecidir (Bingöl & Demir, 2011). İletişimi etkin bir şekilde kurmak ve sürdürülebilmek için iletişim becerilerine ihtiyaç vardır. İnsan ilişkilerinde etkin iletişim becerileri her türlü sosyal alan ve meslek alanında kolaylaştırıcı unsur olarak kabul edilmektedir (Aşçı ve ark., 2015). Meslek ayırt etmeksizin her bireyin çalıştıkları kurumdaki insanlarla iletişime geçmesi gereklidir. Özellikle sağlık hizmetlerinin sunumunda iletişim doğru yöntemlerle gerçekleşmeli ve her zamankinden farklı özellikler taşımaktadır (Hacıoğlu, 2013). Sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli rol oynayan hemşirelik mesleğinde iletişim yoğun olarak kullanılır ve hem birey hem de aile sağlığı için oldukça önemlidir. Hemşireler, sağlıklı ya da hasta bireylerle en fazla vakit geçiren ve iletişim kuran sağlık disiplinlerindedir (Ghiyasvandian ve ark., 2015). Bu sebeple hemşirelerin mesleğe dair bilgilerinin yeterli olmasının yanı sıra iletişimde de yeterli becerilere sahip olması gerekir (Hacıoğlu, 2013).

Etkin bir iletişime sahip olan hemşire; hastasının öyküsünü iyi şekilde alır, problemleri tanımlar ve çözüm sağlar, etkin bir bakım verir ve tedavi sürecinde hastanın yanındadır (Yalçın & Aştı, 2011; Erzincanlı & Yüksel, 2018). Hemşirelerin bakım sürecinde etkin olabilmesi için hem hastalarla hem de sağlık çalışanları ile etkili bir iletişim kurması beklenir (Ghiyasvandian ve ark., 2015). Klinik ortamlardaki iletişim, sağlık hizmetlerinin akılcı ve doğru yürütülmesini sağlayan bilgi ve beceri alışverişidir (Kenaszchuk ve ark., 2010). Hasta bakımında kaliteli ve kişiye özgü bakım sağlamada iletişim becerilerinin önemli faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde yapılan çalışmalar hasta bakımında meslek çalışanları ve hastalarla olan iletişimin olumlu geri dönüşler sağladığını ortaya koymaktadır (Anoosheh ve ark., 2009; Nadzam, 2009; Manojlovich ve ark., 2009). Ayrıca hemşirelik bakım memnuniyetini inceleyen çalışmalarda hasta ve hemşire iletişiminin önemine vurgu yapılmaktadır (Cerit, 2016; Gül & Dinç, 2018). Türkiye’de hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirildiği benzer çalışmalar mevcuttur (Bingöl & Demir, 2011; Kumcağız ve ark., 2011). Öğrencilerin mesleğe atılmadan iletişim becerilerinin ne düzeyde olduğunun bilinmesinin meslek açısından büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu sebeple bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve ilişkili olduğu düşünülen bazı değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma tanımlayıcı türdedir. Araştırmanın evrenini Türkiye’de bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (n=260). Örneklem seçimine gidilmemiş olup, gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 255 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir (%98). Örnekleme dahil edilme kriteri; hemşirelik bölümü öğrencisi olma, 1. ve 4. sınıfta öğrenim görme ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmaktır. Örnekleme dahil edilme kriteri olarak özellikle 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin tercih edilme nedeni iletişim becerilerinin geçen yıllarda nasıl etkilendiğini ortaya koyabilmektir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Tanıtıcı Bilgi Formu ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan bu form; yaş, cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise gibi sosyo-demografik sorular ve iletişim becerilerini etkileyeceği düşünülen mesleği seçme nedeni, mesleğe bakış açısı, hasta bakımı, iletişim ile ilişkili sorulardan oluşmaktadır.

İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)

Ölçek, Korkut (1996) tarafından geliştirilmiştir. Yirmi beş sorudan oluşan ölçek 5’li likert türündedir. Ölçekteki her madde için 4= her zaman, 3= sıklıkla, 2= bazen, 1= nadiren ve 0= hiçbir zaman olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten en düşük 25, en yüksek 125 puan alınmakta, elde edilen yüksek puan bireylerin iletişim becerileri yönünden iyi olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.80 olarak kaydedilmiştir (Korkut, 1996). Bu araştırma için Cronbach alfa değeri 0.91’dir.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Bu araştırmanın verileri, 2018/2019 akademik yılı bahar döneminde yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmış, her bir anket için katılımcılara 15-20 dk süre verilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 24.00 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde, frekans testlerinin yanı sıra normal dağılım gösterip göstermemesine göre uygun istatistikler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesinden dolayı Mann-Whitney U, Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için katılımcılardan sözel onam alınmış ve gönüllülük esasına dikkat edilmiştir. Bu araştırmada Helsinki Bildirgesi’ne sadık kalmıştır. Ayrıca araştırma için gerekli kurum izni alınmıştır.

BULGULAR**Tablo 1.** Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı Sosyodemografik ve Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (n:255)

Özellikler	n	%
Yaş	21.43(±1.69) (Min: 18; Max: 33)	
Cinsiyet		
Kız	202	79.2
Erkek	53	20.8
Sınıf		
1.sınıf	70	27.5
4.sınıf	185	72.5
Yaşanılan yer		
Köy	30	11.8
İlçe	111	43.5
İl	67	26.3
Büyükşehir	47	18.4
Ekonomik durum		
Gelir giderden az	42	16.5
Gelir gidere eşit	157	61.5
Gelir giderden fazla	56	22.0
Mezun olunan lise		
Genel lise	47	18.5
Meslek lisesi	50	19.6
Anadolu lisesi	149	58.4
Fen lisesi	9	3.5
Sağlıkla ilgili bir sektörde çalışma durumu		
Evet	85	33.3
Hayır	170	66.7
Hemşirelik mesleğini seçme nedeni		
Bireysel nedenler	135	53.0
Çevresel ve akransal nedenler	48	18.8
Ailevi nedenler	45	17.7
Ekonomik nedenler	17	6.6
Diğer*	10	3.9
Meslek tercihi		
İsteyerek	195	76.5
İstemeyerek	60	23.5
Hemşirelik mesleğine bakış		
Olumlu	191	74.9
Olumsuz	29	11.4
Nötr	35	13.7
Hasta bakımında iletişimin önemi		
Önemli	225	88.2
Önemli değil	30	11.8
Başka kültürden insanlarla iletişim kurma		
Evet	227	89.0
Hayır	28	11.0
Yakın çevre ile iletişimde güçlük yaşama		
Evet	84	32.9
Hayır	171	67.1
Hastalarla iletişimde güçlük yaşama		
Evet	68	26.7
Hayır	187	73.3
Akademik başarı		
Başarılı	95	37.3
Orta	150	58.8
Başarısız	10	3.9

*Diğer: Hemşirelik mesleğini seçme nedeni bireysel, çevresel ve akransal, ailevi ve ekonomik nedenler olmayıp herhangi bir rol model ve yönlendirme yapılmayan öğrencilerdir.

Tablo 1'e göre, çalışma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 21.43±1.69 (Min:18; Max:33) ve %79.2'si kız öğrencilerdir. Öğrencilerin %72.5'i 4.sınıfta, %43.5'i ilçede yaşamakta ve %61.2'sinin ekonomik durumu gelir gidere

Hendekci A

eşittir. Öğrencilerin %58.4'ünün anadolu lisesinden mezun olduğu, %76.5'inin mesleği isteyerek tercih ettiği, %52.9'unun hemşirelik mesleğini bireysel nedenlerden dolayı seçtiği ve %74.9'unun mesleğe olan bakış açısının olumlu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %66.7'si sağlıkla ilgili bir sektörde çalışmadığını ve %88.2'si hasta bakımında iletişimin

önemli olduğunu belirtmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin %89.0'u başka kültürden insanlarla iletişim kurabileceğini, %67.1'i yakın çevresiyle ve %73.3'ü hastalarla iletişim kurarken güçlük yaşadığını ifade etmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin %58.8'inin akademik başarısı orta düzeydedir.

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin İBDÖ Puanı ile Bazı Değişkenlerin Karşılaştırılması

Değişkenler	X ± SS	Test
İBDÖ Toplam Puanı	99.62±17.31	
Cinsiyet		
Kız	101.04±17.04	U: 3766.500
Erkek	94.18±17.44	p:0.001
Sınıf		
1.sınıf	98.42±11.89	U: 5391.00
4.sınıf	100.07±18.97	p: 0.039
Yaşadığı yer		
Köy	98.80±12.69	
İlçe	99.05±20.67	KW: 1.675
İl	101.31±14.80	p: 0.642
Büyükşehir	99.08±14.55	
Mezun olunan lise		
Genel lise	97.23±16.03	
Meslek lisesi	98.94±17.91	KW: 2.532
Anadolu lisesi	100.71±17.23	p: 0.470
Fen lisesi	97.88±22.88	
Sağlıkla ilgili bir sektörde çalışma durumu		
Evet	95.90±20.59	U: 6202.00
Hayır	101.48±15.15	p: 0.065
Hemşirelik mesleğini seçme nedeni		
Bireysel nedenler	99.96±17.65	
Çevresel ve akran nedenler	96.62±18.44	KW: 9.949
Ailevi nedenler	99.44±13.73	p: 0.041
Ekonomik nedenler	105.29±22.29	
Diğer	100.60±11.20	
Meslek tercihi		
İsteyerek	99.94±17.79	U: 5106.00
İstemeyerek	98.56±15.77	p: 0.136
Hemşirelik mesleğine bakış		
Olumlu	100.57±17.54	KW: 3.357
Olumsuz	96.31±14.33	p: 0.187
Nötr	97.17±18.19	
Hasta bakımında iletişimin önemi		
Önemli	99.57±17.89	U: 3139.00
Önemli değil	100.00±12.37	p: 0.534
Başka kültürden insanlarla iletişim kurma		
Evet	99.70±17.90	U: 2894.00
Hayır	98.96±11.72	p: 0.441
Hastalarla iletişim kurarken güçlük yaşama		
Evet	97.36± 18.93	U: 5812.500
Hayır	100.44±16.67	p: 0.295

Tablo 2'ye göre, hemşirelik öğrencilerinin İBDÖ toplam puanı 99.62±17.31 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile İBDÖ toplam puanı karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p<0.05). Kız öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf seviyesi ile İBDÖ toplam puanı karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05). Çalışmada 4.

TARTIŞMA

Sağlık profesyonelleri için karşısındaki bireyle etkili bir iletişim kurması ve bu iletişimi sürdürebilmesi oldukça

sınıfta okuyan öğrencilerin İBDÖ puan ortalamalarının 1.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin hemşireliği seçme nedenleri ile İBDÖ toplam puanı karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (p<0.05). Hemşirelik mesleğini ekonomik ve diğer nedenlerle tercih eden öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

önemlidir. Bu sebeple sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin de iletişimlerinin iyi olması beklenilmektedir

(Nadzam, 2009; McCabe & Timmins, 2013). Bu araştırma için hemşirelik öğrencilerinin İBDÖ' den aldığı toplam puan 99.62 olarak oldukça yüksek bulunmuştur. Çalışma bulgularımıza benzer şekilde Bingöl ve Demir'in (2011) yaptığı çalışmada İBDÖ puan ortalaması 102.69 olarak bildirilmiştir (Bingöl & Demir, 2011). Kuzu ve Eker (2010) tarafından benzer örneklem grubu ile daha az sayıda öğrenci ile yapılan çalışmada ise İBDÖ puan ortalaması çalışmamızdan daha düşük bir değerde 79.91 olarak bildirilmiştir (Kuzu & Eker, 2010).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile iletişim becerileri değerdendirme ölçeği toplam puanı karşılaştırıldığında anlamlı bir fark vardır ve kız öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilerine göre daha yüksektir. Bu durumun nedeninin örnekleme yer alan hemşirelik öğrencileri arasında kız öğrenci sayısının fazla olması ya da kızların iletişimde daha girişken olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Literatür incelendiğinde Bingöl ve Demir (2011) tarafından yapılan çalışmada kız öğrencilerin iletişim becerileri daha yüksek çıkmasına karşın cinsiyetler arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup benzer şekilde Aşcı ve arkadaşlarının (2015) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin iletişim becerileri erkek öğrencilere göre daha yüksek ve aralarında anlamlı düzeyde bir fark ifade edilmemiştir (Bingöl & Demir, 2011; Aşcı ve ark., 2015).

Hemşirelik öğrencilerinin buldukları sınıfları ile iletişim becerileri değerdendirme ölçeği toplam puanı karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmuş olup 4.sınıfta okuyan öğrencilerin puan ortalamaları 1.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksektir. Bu durumun öğrencilerin 4. sınıfta ilk yıllara göre daha fazla uygulamada yer alma ve hastalarla bir arada bulunma nedeniyle iletişim becerilerini artırmalarından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Çetinkaya'nın (2011) öğretmen adayları ile yaptığı çalışma, bu araştırmayı destekler nitelikte olup öğrencilerin iletişim becerilerinin buldukları sınıfa göre değıştiği bildirilmiştir (Çetinkaya, 2011). Kuzu ve Eker'in (2010) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada sınıflar arasında önemli fark olduğu sınıf düzeyi arttıkça iletişim becerisinin arttığını ifade edilmiştir (Kuzu & Eker, 2010). Literatür incelendiğinde farklı örneklem grupları üzerinde öğrencilerin iletişim becerilerini değerdendirmek için yapılan çalışmalarda, iletişim becerilerinin sınıf düzeyine göre değışmediği ifade edilmiştir (Tepeköylü, Soytürk & Çamlıyer, 2009; Erigüç ve ark., 2013).

Öğrencilerin hemşireliği seçme nedenleri ile iletişim becerileri değerdendirme ölçeği toplam puanı

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmaya göre, araştırmaya katılan hemşirelik bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri yüksek düzeydedir. Cinsiyete göre kız öğrencilerin iletişim becerileri erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin iletişim becerileri 1. sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Ayrıca öğrencilerin hemşireliği seçme nedenleri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda; araştırmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri yüksek olmasına karşılık sınıf bazında farklılıklar vardır. Dördüncü sınıftaki hemşirelik öğrencilerinin birinci sınıftaki öğrencilere göre yüksek iletişim becerilerine sahip olmaları beklenen bir durumdur. Bu sebeple öneri olarak, müfredatın iletişimi destekleyen

karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Hemşirelik mesleğini ekonomik ve diğer nedenlerle tercih eden öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde hemşirelik mesleği seçiminin ekonomik nedenler ve gelecek kaygısı ile yapıldığı bilinen bir gerçektir ve bu durumun iletişimi de etkileyebileceği düşünülmektedir. Özkan ve arkadaşlarının (2017) hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algılarını saptamak amacıyla yaptığı bir çalışmada öğrencilerin mesleğe olumlu yönde bakışı orta düzeyde ve meslekte bulunmada çevresel ya da akran-aile faktörlerinin değışiklik yaratmadığı ifade edilmiştir (Özkan, Ünver, Avcıbaşı, Semerci & Fındık, 2017). Bu yönüyle Özkan ve arkadaşlarının yaptığı çalışma dolaylı olarak araştırmamızı desteklemektedir. Bireylerin hemşirelik mesleğine başlama, mesleği sürdürme ve gelişiminde verdiği tüm kararlar hemşirelerin mesleki imajlarını, farkındalıklarını ve ileriki yıllardaki iletişimlerini etkilemektedir (Emeghebo, 2012). Bu sebeple hemşirelik mesleğini seçerken öğrencilerin birçok değışkenden etkilendiği düşünülmekte ve bu değışkenlerin iletişim becerilerini de etkileyebileceğini görülmektedir.

Araştırmada literatürdeki benzer çalışmalardan farklı olarak hemşirelik öğrencilerinin hasta bakımında iletişimin önemi ve hasta iletişimde güçlük yaşaması ile iletişim becerileri değerdendirme ölçeği toplam puanı karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Süt ve arkadaşlarının (2015) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada hastalar ile iletişimin önemli olduğunu düşünen öğrencilerin iletişim becerilerinin yüksek olduğu ve iletişimde güçlük yaşamadıkları ifade edilmiştir (Süt, Demir & Özer, 2015). Erzincanlı ve Yüksel'in (2018) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada ise hasta ile iletişimin önemli olduğu, hasta iletişimde güçlük yaşamayanların iletişimlerinin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir (Erzincanlı & Yüksel, 2018). Bu durum beklenen bir sonuç olmasına karşılık yapılan bu araştırma için seçilen örneklem grubunun hasta bakım ve hasta iletişimiyle ilgili düşüncelerinin iletişim becerilerini etkilemediğini göstermektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Türkiye'de bir üniversitede öğrenim gören hemşirelik bölümü 1. ve 4. Sınıf öğrencileri ile yapıldığı ve araştırmaya katılımda iki sınıf arasında sayıca farklılık olduğundan araştırma sonuçları sadece bu gruba genellenebilir.

içeriklerinin korunması ve daha da iyileştirilmesine ilişkin periyodik olarak ele alınması, hemşirelik öğrencilerinin hem teorik dersler hem de uygulama alanlarında iletişimi artıracak doğru teknikleri kullanması hususunda desteklenmesi verilebilir. Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerine bakıldığında meslekte kalitenin artırılması için meslek seçiminin bilinçli hale getirilmesi gerektiği görülmektedir. Hemşirelik mesleğini seçmede birçok etken rol oynamakta olup bu durum öğrencilerin ilerleyen yıllarda sağlık ekibi üyeleri ve hastalarla olan iletişimlerini de yakından etkileyecektir. Bu sebeple, lisans eğitimi öncesinde ilköğretim ve liselerde hemşirelik mesleğinin ve çalışma alanlarının tanıtımının yapılması ve meslek seçimi ile iletişim arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Anoosheh, M., Zarkhah, S., Faghihzadeh, S., Vaismoradi, M. (2009). Nurse-patient communication barriers in Iranian nursing. *Int Nurs Review*, 56, 243-9.
- Aşçı, Ö., Hazar, G., Yılmaz, M. (2015). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve ilişkili değişkenler. *Acıbadem Üniv Sag Bil Derg*, 6, 160-5.
- Bingöl, G., Demir, A. (2011). Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. *Göztepe Tıp Derg*, 26, 152-9.
- Cerit, B. (2016). Hastaların hemşirelik bakımından memnuniyet düzeyi. *Journal of Hacettepe University Faculty of Nursing*, 3(1), 27-36.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Derg*, 9, 567-76.
- Emeghebo, L. (2012). The image of nursing as perceived by nurses. *Nurse Educ Today*, 32, 49-53.
- Erigüç, G., Şener, T., Eriş, H. (2013). İletişim becerilerinin değerlendirilmesi: Bir meslek yüksekokulu öğrencileri örneği. *Hacettepe Sag İdaresi Derg*, 16, 45-65.
- Erzincanlı, S., Yüksel, A. (2018). Öğrenci hemşirelerin bakım odaklı hemşire-hasta etkileşimine yönelik tutum ve davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Hemş Sag Bil Derg*, 21, 10-7.
- Ghiyasvandian, S, Zakerimoghadam, M., Peyravi, H. (2015). Nurse as a facilitator to professional communication: A qualitative study. *Global J Health Sci*, 7, 294-303.
- Gül, Ş., Dinç, L. (2018). Hastaların ve hemşirelerin hemşirelik bakımına yönelik algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(3), 192-208.
- Hacıoğlu, N. Hemşirelikte öğretim öğrenme ve eğitim. 2.Baskı, Nobel Tıp Kitapevleri, Ankara; 2013: 53-61.
- Kenaszchuk, C., Reeves, S., Nicholas, D., Zwarenstein, M. (2010) Validity and reliability of a multiple-group measurement scale for interprofessional collaboration. *BMC Health Services Research*, 10, 83.
- Korkut, F. (1996). İletişim becerilerini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma Rehberlik Derg*, 2, 18-23.
- Kumcağız, H., Yılmaz, M., Çelik, S.B., Avcı, İ.A. (2011). Hemşirelerin iletişim becerileri: Samsun ili örneği. *Dicle Tıp Derg*, 38, 49-56.
- Kuzu, A., Eker, F. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve iletişim becerilerinin diğer üniversite öğrencileri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. *Turk J Research Development Nurs*, 12, 14-29.
- Manojlovich, M., Antonakos, C.L., Ronis, D.L. (2009). Intensive care units, communication between nurses and physicians, and patients' outcomes. *Am J Crit Care*, 18, 21-30.
- McCabe, C., Timmins, F. *Communication skills for nursing practice*. 2nd Edition. Macmillan Int Higher Educ; 2013.
- Nadzam, D.M. (2009). Nurses' role in communication and patient safety. *J Nurs Care Quality*, 24, 184-8.
- Özkan, Z., Ünver, S., Avcıbaşı, İ.M., Semerci, R., Fındık, Ü. (2017). Bir grup hemşirelik öğrencisinin mesleğe yönelik imaj algısı. *Turk J Research Development Nurs*, 19, 38-47.
- Süt, H.K., Demir, N.G., Özer, B. (2015). Klinik uygulamaya çıkan öğrenci hemşirelerin iletişim becerileri ve etkileyen faktörler. *Sag Bil Meslekleri Derg*, 2, 167-77.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M., Çamlıyer, H. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi Spor Bil Derg*, 7, 115-24.
- Yalçın, N., Aştı, T. (2011). Hemşire-hasta etkileşimi. *Florence Nightingale Hemş Derg*, 19, 54-9.